

บทที่ 5

พัฒนาการสถานศึกษาปอเนาะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2549

5.1 ความต้องการของบรรดาโต๊ะครูในการที่ให้สถานศึกษาปอเนาะขึ้นทะเบียนถูกต้องกับทางราชการ

หลังจากที่สถานศึกษาปอเนาะได้จดทะเบียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะในปี พ.ศ. 2514 ต่อมาเป็นโรงเรียน 20 (3) แห่ง พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2479 ซึ่งปัจจุบันเป็นโรงเรียนตามมาตรา 15 (2) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 เป็นโรงเรียนที่ทำการสอนทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญหรืออาชีพควบคู่กันไป (โพลีเทคนิก ชีวะกุล, 2532 : 11) และต่อมาเป็นโรงเรียน 15 (1) แห่ง พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2536 โรงเรียนที่จดทะเบียนเป็นมูลนิธิจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล 60 เปอร์เซ็นต์ โรงเรียนที่จดทะเบียนเป็นเจ้าของจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล 40 เปอร์เซ็นต์ และในปี พ.ศ. 2539 โรงเรียนที่จดทะเบียนเป็นมูลนิธิจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล 100 เปอร์เซ็นต์ โรงเรียนที่จดทะเบียนเป็นเจ้าของจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล 60 เปอร์เซ็นต์ (นิเลาะ แวอุเซ็งและคณะ, 2550)

ในช่วงหลังปี 2514 ดังกล่าวนั้น ยังคงมีปอเนาะที่ยังคงสภาพเดิมอีกบางส่วนที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นโรงเรียนกับภาครัฐได้ดำเนินการต่อไปอีกจำนวนหนึ่ง เนื่องจากโต๊ะครูและชุมชนต้องการที่อนุรักษ์ปอเนาะไว้แบบดั้งเดิมไว้ และในช่วงเวลาดังกล่าวเช่นกันก็มีผู้ที่มีความรู้ด้านศาสนาและได้รับความศรัทธาจากชุมชนเพิ่มขึ้น ก็มีคนไปขอเรียนศาสนาจากคนเหล่านี้ก็จึงเกิดโต๊ะครูและปอเนาะเพิ่มขึ้นอีกมากมายโดยมิได้จดทะเบียนให้ถูกต้อง เพราะมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2509 กำหนดให้จดทะเบียนปอเนาะที่มีอยู่ให้ถูกต้องและห้ามจัดตั้งปอเนาะขึ้นใหม่อีกต่อไป ปอเนาะที่เปิดสอนภายหลังจึงดำเนินการโดยอิสระไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบกำกับ คูเล(ศิริลักษณ์ มโนรมย์, ม.ป.ป.) ปอเนาะดังกล่าวได้ดำเนินมาในสถานะองค์กรเถื่อนที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมายของประเทศ ทั้งนี้โดยความรู้สึกที่แท้จริงแล้วโต๊ะครูทั้งหลายต้องการทำให้ถูกต้องกฎหมาย แต่ก็ไม่ทราบว่าจะทำอย่างไร(ศิริลักษณ์ มโนรมย์, ม.ป.ป.) จนมาถึงปี พ.ศ. 2546 บรรดาโต๊ะครูปอเนาะดังกล่าวได้หารือร่วมกันว่า ปอเนาะเหล่านี้ควรที่จะขอกับทางราชการเพื่อจดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมายของประเทศ

5.2 แนวทางการจดทะเบียนปอเนาะ

เมื่อทางเจ้าของปอเนาะส่วนหนึ่งมีความต้องการที่จะหาผู้ทางที่จะให้ปอเนาะที่ตนเองเป็นเจ้าของอยู่ได้จดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมายของประเทศ จึงมีคณะกรรมการหลายฝ่ายได้ร่วมหารือกันเพื่อหาแนวทางดังกล่าว ดังที่มูฮัมหมัดรยูยานี บากา (2548 : 14-24) ได้บันทึกไว้ดังนี้

สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 12 ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการการเฉพาะกิจขึ้นมา โดยได้ตั้งชื่อว่า คณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนและประสานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะทำงานนี้ประกอบด้วยบุคลากรของสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 สมาคม โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีหน้าที่เพื่อจัดเวทีสร้างความเข้าใจให้มีการประชุมปรึกษาหารือระหว่างบุคลากรของรัฐกับบุคลากรในท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการจดทะเบียนปอเนาะให้ถูกต้องตามกฎหมาย และได้นำเสนอมติหรือข้อสรุปในการประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางดำเนินการในการจดทะเบียนปอเนาะ การประชุมโต๊ะครูปอเนาะและผู้เกี่ยวข้องที่ผ่านมา ซึ่งมีการบันทึกและรวบรวมโดยนายสุรพล ทองชาติ นักวิชาการศึกษา 8ว. และนางมันนี ผดุงทักษิณ นักวิชาการศึกษา 8ว. สำนักงานผู้ตรวจราชการผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 ด้วยการประสานข้อมูลจากบุคคลดังต่อไปนี้

1. นายอุเส็น คาโหะ อ.2 ระดับ 7
2. นางอภิญา แพทย์ศรี นักวิชาการศึกษา 6ว.
3. นายอัศรอรชสาก โซพยาอะ ผู้อำนวยการอิสลามศึกษา
4. นายมูฮัมหมัดรยูยานี บากา ผู้อำนวยการอิสลามศึกษา

ครั้งที่ 1 ประชุมคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2546 ณ ห้องประชุมครู 1 สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 มีผู้เข้าร่วมประชุม 23 คน โดยมีนายกสมาคมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นประธาน

ในการประชุมครั้งนั้น มีสาระสำคัญ คือ การจกระบบทำงานของศูนย์ประสานอิสลามศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเน้นงานอิสลามศึกษา ปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สำหรับผลการประชุมที่เกี่ยวข้องกับปอเนาะ คือ

1. ข้อมูลของปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทุกประเภท มีข้อมูลไม่ชัดเจน มอบหมายให้สมาคมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้รับผิดชอบสำรวจ

2. ปอเนาะที่ยังไม่จดทะเบียน ให้ผ่อนผันกฎและระเบียบต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ปอเนาะสามารถจดทะเบียนได้

ครั้งที่ 2 การประชุมโต๊ะครูปอเนาะ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2546 ณ ห้องประชุมคุรุ 1 สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 มีผู้เข้าร่วมประชุม 125 คน รูปแบบการประชุมเชิงเสวนา โดยมีผู้อำนวยการสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 (นายพรพิทยา แก้วสามสี) เป็นประธานที่ประชุม ข้อคิดเห็นของคณะกรรมการเกี่ยวกับปอเนาะคือ “ปอเนาะ” เป็นสถาบันหลักที่สำคัญของสังคม ควรจะมีการจดทะเบียนปอเนาะและมีการพัฒนาต่อไป

ในการประชุมครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมได้ให้ข้อคิดเห็นและเสนอแนะต่อที่ประชุมดังนี้

1. การจดทะเบียนปอเนาะ โต๊ะครูส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะจดทะเบียนให้ถูกต้อง แต่ไม่ควรให้มีกิจกรรมใดที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตมุสลิม หลักเกณฑ์เงื่อนไข ระเบียบการต่างๆ ต้องให้โต๊ะครูมีส่วนร่วมในการยกร่าง ประชาพิจารณ์ เมื่อประกาศใช้ให้เป็นไปตามความสมัครใจของโต๊ะครูที่จะขอจดทะเบียนไม่ใช่การบังคับ

2. การเปิดสอนวิชาชีพในปอเนาะ ส่วนราชการต้องมีความเข้าใจอุดมการณ์ที่แท้จริงของการจัดตั้งปอเนาะ การนำวิชาชีพเข้าไปเปิดสอนในปอเนาะ ต้องเป็นความประสงค์ของปอเนาะและบุคลากร ศูนย์การศึกษาการศึกษาออกโรงเรียน (กสน.) ที่เข้าไปดำเนินการต้องเป็นผู้ที่มีความเหมาะสมทางความประพฤติ เป็นที่ยอมรับของปอเนาะ และ โต๊ะครูต้องมีส่วนร่วมบริหารจัดการกิจกรรมนั้นด้วย

3. ส่วนราชการกับปอเนาะ การดำเนินงานในปอเนาะ เป็นการทำงานด้วยความเสียสละเพื่อประโยชน์แก่สังคม และประเทศชาติ รัฐควรให้การสนับสนุน ช่วยเหลือการดำเนินงานของปอเนาะตามสมควร เช่น ค่าตอบแทนขอ โต๊ะครู วัสดุครุภัณฑ์ อาคารเรียน สาธารณูปโภค โควตาพิเศษสำหรับบุตรหลานของโต๊ะครูที่เข้าศึกษาในสถานศึกษาของภาครัฐ เป็นต้น

ครั้งที่ 3 การประชุมคณะกรรมการส่งเสริม สนับสนุนและประสานการแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2546 ณ

โรงเรียนอัสตาดียะห์อิสลามียะห์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผู้เข้าร่วมประชุมครั้งนี้ 41 คน โดยมี ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ (นางศรีวิการ์ เมฆวัชชัยกุล) เป็นประธานที่ประชุม

ในการประชุมครั้งนี้ มีการแจ้งจำนวนปอเนาะที่ไม่จดทะเบียน 127 แห่ง และ หลังจากนั้น ที่ประชุมได้กำหนดแนวทางการพัฒนาปอเนาะที่ยังไม่จดทะเบียน ดังนี้

1. ปอเนาะ ได้จัดตั้งชมรมแล้ว เพื่อมีคณะทำงานในการอำนวยความสะดวกด้านการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. การจดทะเบียนปอเนาะ ควรตั้งคณะทำงานขกร่างหลักเกณฑ์การจดทะเบียน รวมถึงศึกษาระเบียบที่เกี่ยวข้อง
3. การจดทะเบียน ควรมีขั้นตอนที่ลดหย่อนเพื่อผ่อนผันให้ปอเนาะที่มีความพร้อม จะจดทะเบียนเป็น โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ ส่วนปอเนาะที่ไม่พร้อมจะต้องตั้ง คณะทำงานพิจารณารายละเอียด และนำเสนอในครั้งต่อไป

ครั้งที่ 4 ประชุมผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและโต๊ะครูปอเนาะ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2547 ณ ห้องประชุมคุรุ 1 สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 12 มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 300 คน และผู้อำนวยการสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 (นายพรพิทยา แก้วสามสี) ได้นำผลการประชุมเสนอต่อ กระทรวงศึกษาธิการพิจารณา เรื่องความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

1. ปอเนาะใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกแห่ง ได้หมดสภาพตามมติ คณะรัฐมนตรี (ครม.) เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2509 และขยายบทเฉพาะกาลถึงวันที่ 15 มิถุนายน 2514 ตามข้อเท็จจริง ปอเนาะยังมีการตั้งขึ้นใหม่และดำเนินการสอนอยู่ ซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย และก่อให้เกิดความหวาดระแวงจากส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ อยู่เสมอ ครั้งล่าสุดเมื่อเกิด เหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ถึงกับมีการตรวจค้นปอเนาะและโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม สร้างความไม่พอใจแก่โต๊ะครูปอเนาะและผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามเป็นอย่างยิ่ง
2. ในการดำเนินกิจการของปอเนาะส่วนใหญ่ขาดแคลนอาคารสถานที่ ใช้จ่าย เงินทุน อุปกรณ์การเรียนการสอน
3. ปัจจุบันปอเนาะขาดการดูแลจากทางราชการและหน่วยงานอื่นๆ ที่รับผิดชอบ โดยตรง ทำให้ปอเนาะไม่มีที่ปรึกษาและอยู่อย่างหวาดระแวง

ความต้องการของปอเนาะ

1. ปอเนาะส่วนใหญ่ มีความต้องการที่จะจดทะเบียนต่อทางราชการ แต่ต้องการให้คงสภาพเป็นปอเนาะ โดยไม่ขอแปรสภาพเป็นอย่างอื่น ยกเว้น ปอเนาะที่มีความพร้อมและเป็นความต้องการของโต๊ะครูที่จะขอแปรสภาพเป็น โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเท่านั้น

2. การเข้าไปสนับสนุนของส่วนราชการและหน่วยงานอื่น จะต้องสอดคล้องกับหลักการอิสลามและวิถีชีวิตของมุสลิม และต้องร่วมมือกับ โต๊ะครูเจ้าของปอเนาะในการพิจารณา ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

3. รัฐควรจัดสวัสดิการและการอุดหนุนปัจจัยในการจัดการเรียนการสอนให้ปอเนาะตามสมควร

4. ในกรณีที่เกิดปัญหาความหวาดระแวง การแก้ปัญหาใด ๆ รัฐควรใช้วิธีสันติให้เกียรติและร่วมมือกันแก้ไขปัญหา ไม่ควรใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา โดยเฉพาะการเข้าไปตรวจค้นในโรงเรียนและปอเนาะ ควรให้เกียรติและถือเป็นสถาบันทางศาสนาที่สำคัญ

ในการประชุมครั้งนี้ ผู้อำนวยการสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 ได้ให้ความคิดเห็นและเสนอแนะในที่ประชุม ดังนี้

1. การจดทะเบียนปอเนาะเพื่อรับรองสถานภาพของปอเนาะให้ถูกต้องตามกฎหมายกระทรวงศึกษาธิการควรออกกฎกระทรวงรองรับปอเนาะให้มีสิทธิในการสอนศาสนา และเป็นแหล่งเรียนรู้ศาสนาของสถาบันทางสังคม ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แล้วให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือเขตพื้นที่การศึกษา ขึ้นทะเบียนไว้เป็นหลักฐาน

2. ปอเนาะใดที่มีความพร้อม และเป็นความต้องการของโต๊ะครูที่จะเปิดเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตาม พ.ร.บ. โรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ก็ให้สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผ่อนผันเกณฑ์มาตรฐานหรือยกเว้นบางกรณีให้สามารถจดทะเบียนเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ และให้เขตพื้นที่การศึกษาไปช่วยเหลือเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ

3. ขณะที่ยังไม่มีระเบียบรองรับการจดทะเบียนปอเนาะ ให้สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 เป็นหน่วยงานหลักในการประสานกับจังหวัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาค สำหรับในส่วนกลาง ให้สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเป็นผู้ดำเนินการประสานงาน

4. ในการส่งเสริมสนับสนุนและอุดหนุนของส่วนราชการหรือหน่วยงานต่าง ๆ กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์และวิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

5. ควรให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เร่งสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปอเนาะเป็นการด่วน

6. ในระยะเร่งด่วน การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในขณะนี้ ควรให้ปอเนาะไปแจ้งความจำนงไว้เป็นหลักฐาน เพื่อรับรองว่าเป็นสถานที่สอนศาสนาไว้ก่อน

ครั้งที่ 5 การประชุมผู้บริหารการศึกษา โต๊ะครูปอเนาะ และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2547 ณ ห้องประชุมศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดนราธิวาส มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 120 คน โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นางสิริกกร มณีรินทร์) เป็นประธานที่ประชุม ซึ่งมีสาระสำคัญในการประชุมเกี่ยวกับแนวทางการจดทะเบียนปอเนาะ

ผลการดำเนินการประชุมเกี่ยวกับปอเนาะครั้งนี้ มีดังนี้

1. การตรวจเยี่ยมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและปอเนาะ จำนวน 3 แห่ง ของนางสิริกกร มณีรินทร์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ สรุปในภาพรวมว่ายังไม่ได้คุณภาพ ขาดผู้เอาใจใส่และขาดความมั่นคง รวมถึงการบริหารจัดการ จึงต้องประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อร่วมกันพัฒนา

2. การจดทะเบียนปอเนาะ ต้องยึดหลักการพื้นฐานร่วมกัน คือ จดทะเบียนตามแนวทางที่กฎหมายเปิดโอกาสให้ โดยจดทะเบียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หรือแหล่งเรียนรู้

สอนศาสนาอิสลามเป็นหลัก อาจมีหลักสูตรเสริมด้านวิชาสามัญ วิชาชีพเป็นต้น ผู้เรียนต้องมีเลขประจำตัว 13 หลัก ค่าตอบแทน หรือเงินอุดหนุน ต้องอยู่ในระบบ ไม่แยกส่วนจากแผนพัฒนาอื่นยึดหลักการโปร่งใสที่ตกลงร่วมกัน

ยึดหลักศาสนาเป็นแนวทางดำเนินชีวิต การปฏิบัติต้องไม่ขัดกับกฎหมายการศึกษาของสังคมและการนำไปอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

3. ข้อเสนอผลการประชุม

ในระยะแรกให้ทุกเขตพื้นที่การศึกษาประสานกับปอเนาะให้มายื่นความจำนงขอจดทะเบียนไว้ก่อน ภายในวันที่ 28 มกราคม 2547

การจดทะเบียนปอเนาะ ตามแนวทางของกฎหมายใดและมีรูปแบบนั้นให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้พิจารณา และปรับเกณฑ์ให้ปอเนาะสามารถจดทะเบียนได้อย่างเหมาะสมกับสถานภาพ

การพัฒนาปอเนาะในเรื่องต่างๆ จะต้องทำข้อตกลงอีกครั้ง แต่ทั้งนี้ต้องหลังจากจดทะเบียนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 จะประสานกับผู้ว่าราชการจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และปอเนาะเพื่อทำความเข้าใจในรายละเอียดของการจดทะเบียนของการจดทะเบียนและการพัฒนาปอเนาะต่อไป

ครั้งที่ 6 การประชุมการจดทะเบียนและการพัฒนาปอเนาะของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2547 ณ สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 โดยมีผู้อำนวยการสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 (นายพรพิทยา แก้วสามสี) เป็นประธานที่ประชุม ในการประชุมครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้อำนวยการสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 ผู้อำนวยการกองการศึกษาโรงเรียนนโยบายพิเศษ (สช) ผู้อำนวยการกองการศึกษานอกโรงเรียน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โต๊ะครูปอเนาะและผู้ประสานงานของสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12

การประชุมครั้งนี้ เป็นการขยายผลจากการประชุมเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2547 ณ วิทยาลัยชุมชนจังหวัดนราธิวาส ซึ่งสาระการประชุมเกี่ยวกับการยื่นความจำนงขอจดทะเบียนปอเนาะ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พอสรุปได้ดังนี้

1. ให้ทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประชาสัมพันธ์หรือหาวิธีการต่าง ๆ แจ่มแจ้งให้โต๊ะครูปอเนาะมายื่นความจำนงขอจดทะเบียนตามแบบและระยะเวลาที่กำหนด ให้ดำเนินการอยู่บนหลักการของความเข้าใจ โดยเฉพาะผู้ที่จะไปชี้แจงกับโต๊ะครูได้ก็จะทำให้เข้าใจยิ่งขึ้น

2. การจดทะเบียนปอเนาะ จะจดตามแนวทางของกฎหมายใดและรูปแบบใดนั้นให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้พิจารณาและปรับเกณฑ์มาตรฐานให้ปอเนาะสามารถจดทะเบียนได้อย่างเหมาะสม

3. การพัฒนาปอเนาะในเรื่องต่าง ๆ ต้องหารือตกลงร่วมกันอีกครั้งหนึ่งตามความสมัครใจและความต้องการของโต๊ะครูและผู้เรียน แต่ทั้งนี้ต้องหลังจากจดทะเบียนปอเนาะเรียบร้อยแล้ว

4. สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 จะประสานกับสมาคมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ชมรมปอเนาะและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อทำความเข้าใจรายละเอียดของการจดทะเบียนปอเนาะและการพัฒนาปอเนาะต่อไป

ครั้งที่ 7 การประชุมคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2547 ณ ห้องประชุมโรงเรียนอาชีวะสถาน อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุม 120 คน โดยมีผู้อำนวยการสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 (นายพรพิทยา แก้วสามสี) เป็นประธาน

สาระสำคัญการประชุมครั้งนี้ คือ

1. ประเด็นปัญหาเพื่อเตรียมการพัฒนาปอเนาะจังหวัดชายแดนภาคใต้
 2. การพัฒนาปอเนาะไปสู่ทางเลือกใหม่
- ผลการดำเนินการประชุม สามารถสรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้
- ก. ประเด็นปัญหาและแนวทางพัฒนาปอเนาะ จังหวัดชายแดนภาคใต้
 1. ปอเนาะจำนวน 186 แห่ง ที่ได้แจ้งความจำนงไว้กับผู้ว่าราชการจังหวัดยี่สิบให้ความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการในการจดทะเบียนปอเนาะ
 2. ปอเนาะที่มีความพร้อม และเป็นความต้องการของโต๊ะครูในการแปรสภาพเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ขอให้สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช) ลดหย่อน ผ่อนผันหลักเกณฑ์เพื่อสามารถจดทะเบียนได้ทันที แล้วค่อยพัฒนาไปสู่มาตรฐานภายหลัง เพื่อเป็นทางเลือกใหม่
 3. ชมรมปอเนาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะจัดประชุมสมาชิก เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาและจดทะเบียนต่อกระทรวงศึกษาธิการในวันที่ 27 มีนาคม 2547 ณ สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12
 4. เหตุผลที่ปอเนาะขอจดทะเบียนเป็นปอเนาะและไม่ขอจดทะเบียนเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สามารถสรุปเป็นข้อๆ ดังนี้
 - ปอเนาะเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมอิสลามที่ควบคู่กับวิถีชีวิตมุสลิมมาตั้งแต่ดั้งเดิมจึงต้องคงอยู่ต่อไป

ปอเนาะเป็นสำนักสอนศาสนาอิสลามตามหลักอิสลามและถือเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของ โต๊ะครูที่ต้องการถ่ายทอดเมื่อมีผู้ขอเรียนรู้เรื่องศาสนา

ปอเนาะสอนเกี่ยวกับศาสนา ภาษาอาหรับ ภาษามลายู เพื่อให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เป็นการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ไม่มีหลักสูตรอื่นปะปน เนื้อหาสาระที่สอนเวลาเรียน การวัดผลไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับโต๊ะครู ซึ่งแตกต่างจากระบบโรงเรียนทั่วไป

ข. การพัฒนาปอเนาะไปสู่ทางเลือกใหม่

การพัฒนาปอเนาะไปสู่ทางเลือกใหม่ น่าจะนำไปใช้เชิงแก้ปัญหาและพัฒนาไปสู่การสร้าง ความสมานฉันท์ ดังนี้

1. ควรรับข้อเสนอแนวทางพัฒนาปอเนาะของชมรมปอเนาะเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาตามความเหมาะสม มี 2 แนวทาง ได้แก่

แนวทางที่ 1 ในขั้นแรก ให้จดทะเบียนเป็นปอเนาะทางเลือกใหม่ ที่จะพัฒนาไปสู่ความก้าวหน้าในอนาคต โดยไม่มีเงื่อนไข

แนวทางที่ 2 ให้แปรสภาพเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามความต้องการของ โต๊ะครู ซึ่งมีกฎหมายรองรับอยู่แล้ว โดยสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเข้าไปให้การสนับสนุน แล้วค่อยพัฒนาไปสู่มาตรฐานตามลำดับ จนได้ระดับคุณภาพ

2. เฉพาะการจดทะเบียนปอเนาะทางเลือกใหม่ ควรเป็นไปตามขั้นตอนนโยบายเฉพาะกิจ แก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ

จัดทำโครงการพัฒนาปอเนาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้ นโยบายเฉพาะกิจ แก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เสนอต่อคณะกรรมการประสานงาน การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กปต.) ให้ความเห็นชอบเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี(กรม.) ชุดกลั่นกรองและกรม. ชุดใหม่อนุมัติเป็นมติ กรม.

เมื่อผ่านมติ กรม. แล้ว มอบให้สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช) ออกระเบียบหรือประกาศหลักเกณฑ์รองรับการจดทะเบียน และการส่งเสริมสนับสนุนปอเนาะตาม โครงการต่อไป

เพื่อเป็นการแก้ปัญหาเร่งด่วน ควรให้ปอเนาะที่ไปแจ้งความจำนงไว้กับจังหวัดว่าจะจดทะเบียน ได้รับใบรับรองการดำเนินกิจการปอเนาะชั่วคราวก่อน แล้วค่อยจดทะเบียนภายหลัง และให้สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช) ร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการพัฒนาปอเนาะไปตามโครงการพลางๆ ก่อนโดยเริ่มพัฒนาจากด้านกายภาพ

และสิ่งแวดล้อมของปอเนาะคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ส่วนหลักสูตรสาระการเรียนรู้ให้เป็นไปตาม
แนวทางของปอเนาะและความต้องการของชุมชน

ปอเนาะใดมีผู้เรียนที่ยังไม่จบการศึกษาภาคบังคับ ควรร่วมมือกับสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาตามกฎหมาย

ให้สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 เป็นผู้ประสานงานใน
ระยะแรกกับปอเนาะและเครือข่ายองค์กรอิสลามศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ปอเนาะมี
โอกาสเชื่อมโยงการสอนศาสนาอิสลามกับอิสลามศึกษาในระบบอื่นให้เกิดความสมานฉันท์ และ
ร่วมมือกันพัฒนาซึ่งกันและกัน

เพื่อเป็นการเสริมแรง ในปีแรกของโครงการที่ยังไม่มีระเบียบกฎหมายรองรับ
สนับสนุน ส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช) เสนอบประมาณพัฒนาศักยภาพของโต๊ะครูปอเนาะและ
ผู้ช่วยครูเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการพัฒนาต่อไป

เพื่อเป็นการเร่งรัดพัฒนาปอเนาะตามโครงการนี้ควรมีการนำร่องทดลองพัฒนา
ปอเนาะทางเลือกใหม่ จังหวัดละ 2-3 แห่ง ซึ่งคาดว่าจะมีปอเนาะหลายแห่งอาสาสมัครนำร่อง

ผลการดำเนินการประชุมครั้งนี้ ผู้อำนวยการสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจ
ราชการที่ 12 ได้ส่งบันทึกข้อความ เสนอรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษา (นายอารีย์ วงศ์อารยะ)
เรื่องรายงานความเคลื่อนไหวเพื่อเตรียมการพัฒนาปอเนาะ จังหวัดชายแดนภาคใต้ลงวันที่ 25
กุมภาพันธ์ 2547

ครั้งที่ 8 การประชุมยกย่องระเบียบการจดทะเบียนปอเนาะ จังหวัดชายแดนภาคใต้
เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2547 ณ สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 มีผู้เข้าประชุม
จำนวน 23 คน โดยผู้อำนวยการสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 (นายพรพิทยา
แก้มสามสี) เป็นประธานที่ประชุม ซึ่งมีสาระสำคัญของการประชุมครั้งนี้ คือการพิจารณา
ระเบียบเกี่ยวกับการจดทะเบียนปอเนาะ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเสนอ
กระทรวงศึกษาธิการ

ผลการดำเนินการประชุมครั้งนี้ มีดังนี้

ก. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจดทะเบียนปอเนาะ

1. โตะครูปอเนาะส่วนใหญ่ต้องการสอนในรูปแบบของปอเนาะ เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมปอเนาะและดำรงไว้ซึ่งวิถีของศาสนาอิสลามที่จะต้องมีการถ่ายทอดความรู้ด้านศาสนา แม้มีความต้องการเรียนรู้เพียงคนเดียว

2. การแปรสภาพเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ปอเนาะส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมในทุกด้าน และสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของการจัดตั้งเป็นโรงเรียน การที่กระทรวงศึกษาธิการมีแนวคิดที่จะให้ปอเนาะจดทะเบียนเป็นโรงเรียนนั้น ส่วนหนึ่งอาจจะขาดข้อมูลพื้นฐาน และความต้องการของ โตะครูปอเนาะจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. การที่โตะครูไม่ขัดข้องในการจดทะเบียนปอเนาะกับกระทรวงศึกษาธิการนั้น เพราะมีความไว้วางใจ และเชื่อว่ากระทรวงศึกษาธิการสามารถดูแลให้การสนับสนุนปอเนาะได้ในฐานะเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านสังคม

ข. การพิจารณาขั้วหลักเกณฑ์วิธีการและขั้นตอนในการจดทะเบียนปอเนาะให้กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาแล้ว ชมรมปอเนาะจังหวัดชายแดนภาคใต้และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นว่า สมควรที่กระทรวงศึกษาธิการจะได้พิจารณาความเป็นไปได้ของกาจดทะเบียนปอเนาะ จนกระทั่ง ได้ข้อสรุปที่เป็นคำตอบสุดท้าย เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2547 กระทรวงศึกษาธิการได้เชิญ โตะครูไปร่วมพิจารณาร่างระเบียบและวิธีการจดทะเบียนปอเนาะที่กระทรวงศึกษาธิการ และสำเร็จลงด้วยความเรียบร้อย

5.3 การดำเนินการขอรับใบทะเบียนสถาบันศึกษาปอเนาะ

การดำเนินการขอรับใบทะเบียนสถาบันศึกษาปอเนาะมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 , ม.ป.ป. (สำเนา))

1. ผู้ขอจดทะเบียนสถาบันศึกษาปอเนาะ

ผู้ขอจดทะเบียนสถาบันศึกษาปอเนาะยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสถาบันศึกษาปอเนาะพร้อมเอกสารประกอบต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ขอจดทะเบียนสถาบันศึกษาปอเนาะนั้นตั้งอยู่

2. สนง.เขตพื้นที่การศึกษา

สนง.เขตพื้นที่การศึกษาทำการตรวจสอบเอกสาร ดัชนีคณะกรรมการไปตรวจสอบความพร้อมของสถานที่ที่ขอจดทะเบียน จัดทำแผนที่ที่ขอจดทะเบียน ลักษณะอาคารเป็นข้อมูลทำเรื่องพร้อมใบอนุญาต ส่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อนำเสนอนายทะเบียน

3. สนง.เขตพื้นที่การศึกษา

สนง.เขตพื้นที่ศึกษานำเสนอปลัดกระทรวงศึกษาธิการ/ผู้ว่าราชการจังหวัด พิจารณาอนุญาตนำเสนอนายทะเบียนเพื่อลงนามส่งคืน สนง.เขตพื้นที่ที่จดทะเบียนสถาบันศึกษา ปอเนาะ

4. สนง.เขตพื้นที่การศึกษาที่สถาบันศึกษาปอเนาะนั้นตั้งอยู่

สนง.เขตพื้นที่การศึกษาที่สถาบันศึกษาปอเนาะนั้นตั้งอยู่มอบใบทะเบียนให้ผู้ยื่นคำขอแจ้งผู้ขอจดทะเบียนและเก็บสำเนาใบอนุญาตจดทะเบียน พร้อมถ่ายสำเนาใบอนุญาตจดทะเบียน รายงานให้ สช. ในฐานะนายทะเบียนกลาง

รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานมีดังต่อไปนี้

เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตพื้นที่ต่างๆ ปฏิบัติหน้าที่รับคำร้องขอจดทะเบียนและตรวจสอบเอกสาร โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปีตตานี เขต 1 , ม.ป.ป.) ดังนี้

1. รับคำร้องขอจัดตั้งและเอกสารประกอบ

โต๊ะครูเจ้าของปอเนาะยื่นคำร้องขอจัดตั้งพร้อมเอกสารประกอบ ดังนี้

- 1.1 คำร้องขอจดทะเบียนสถาบันศึกษาปอเนาะ (แบบ ปน. 1)
- 1.2 สำเนาทะเบียนบ้าน
- 1.3 สำเนาบัตรประชาชนหรือหลักฐานอื่น ๆ ทางราชการออกให้
- 1.4 รูปถ่ายครึ่งตัวหน้าตรง ไม่สวมแว่นตา ค่า ซึ่งถ่ายมาแล้วไม่เกิน 6 เดือน

จำนวน 3 รูป

1.5 หลักฐานแสดงความรู้ด้านศาสนาอิสลาม พร้อมเอกสารแปลเป็นภาษาไทย โดยได้รับการรับรองจากคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด หรือสมาคมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.6 หลักฐานแสดงความรู้วิชาสามัญไม่ต่ำกว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นที่จบหลักสูตรหรือความรู้ที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้

1.7 กรณีในโต๊ะครูไม่มีความรู้ตามข้อ 1.6 แต่สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ ต้องยื่นพ่อนผันต่อนายทะเบียนและจะต้องเข้ารับการอบรมในหลักสูตรที่สมาคมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้จัดขึ้นภายใน 2 ปี นับแต่ปี นับแต่วันที่ได้รับการพ่อนผัน

1.8 สำเนาเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายในที่ดินและอาคารที่ใช้จัดทะเบียนสถานบันปอเนาะ โดยใช้เอกสารเพื่อแสดงสิทธิครอบครองตามลำดับอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้

1.8.1 กรณีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายเป็นกรรมสิทธิ์ของโต๊ะครูที่ของจัดทะเบียนสถานบันศึกษาปอเนาะ ใช้เอกสาร ดังนี้

สำเนาโฉนดที่ดินหรือ น.ส.3 ก หรือสำเนาหนังสือครอบครองสิทธิอื่นหน้าแรก และหน้าสุดท้าย

1.8.2 กรณีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายเป็นของบุคคลอื่น ใช้เอกสารอื่น ดังนี้

สำเนาโฉนดที่ดินหรือ น.ส.3 ก หรือสำเนาหนังสือครอบครองสิทธิอื่นทั้งฉบับ หนังสือยินยอมให้ใช้ที่ดินหรือที่ดินจากเจ้าของกรรมสิทธิ์เป็นที่ตั้งสถานบันศึกษาปอเนาะ โดยผู้มีกรรมสิทธิ์ที่ดินหรืออาคารให้คำยินยอมทุกคน

1.8.3 กรณีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ระหว่างการโอน

กรณีโอนให้ทายาท เอกสารประกอบมี ดังนี้

สำเนาใบมรณบัตรของเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง
หนังสือยินยอมของทายาททุกคน ยินยอมให้ผู้ของจัดทะเบียนสถานบันศึกษาปอเนาะที่ใช้ที่ดินเป็นที่ตั้งสถานบันศึกษาปอเนาะ
หรือเอกสารตามกฎหมายอิสลามที่แสดงการมอบมรดก

5. โต๊ะครูสถาบันศึกษาปอเนาะ

5.4 การจดทะเบียนปอเนาะ พ.ศ. 2547

เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2547 กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบว่าด้วยสถาบันศึกษาปอเนาะ พ.ศ. 2547 เปิดโอกาสให้ปอเนาะต่างๆ จดทะเบียนขึ้นเป็นสถาบันศึกษาปอเนาะที่ถูกต้องตามกฎหมายได้ (ศูนย์ประสานงานนโยบายเฉพาะกิจ กลุ่มงานนโยบายพิเศษ สำนักงานผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 (ยะลา), 2547)

กระทรวงศึกษาธิการก็ได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยสถาบันศึกษาปอเนาะ พ.ศ. 2547 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับการจดทะเบียนปอเนาะ และกำหนดให้ปอเนาะของจังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานีและจังหวัดนราธิวาส ไปยื่นคำร้องขอจดทะเบียนได้ภายในวันที่ 3-5 พฤษภาคม 2547 โดยสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช) ได้มาตั้งศูนย์รับจดทะเบียนปอเนาะ ณ สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 และปรากฏว่ามีปอเนาะมาขึ้นคำร้องขอจดทะเบียนในวันที่ที่กำหนดข้างต้นนั้น เป็นจำนวน 214 แห่ง จำแนกเป็นจังหวัดได้ดังนี้

จังหวัดปัตตานี	จำนวน	137	แห่ง
จังหวัดยะลา	จำนวน	33	แห่ง
จังหวัดนราธิวาส	จำนวน	44	แห่ง(มุหามัดรูยานี บากา,

2548)

นายอดิษฐ์ โปธารามิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มามอบใบอนุญาตจดทะเบียนปอเนาะให้กับบรรดาโต๊ะครูด้วยตนเอง ในวันที่ 9 พฤษภาคม 2547 ณ โรงเรียนสาขานูรีอิสลามวิทยา อำเภอสาขานูรี จังหวัดปัตตานี และได้ตรวจเยี่ยมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและปอเนาะของจังหวัดปัตตานีในวันเดียวกัน(มุหามัดรูยานี บากา, 2548) และจวบจนถึงปัจจุบันนี้ก็มีปอเนาะต่างๆ ขอจดทะเบียนเพิ่มขึ้นเป็น 249 ปอเนาะแล้ว(ศูนย์ประสานงานนโยบายเฉพาะกิจ กลุ่มงานนโยบายพิเศษ สำนักงานผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 (ยะลา), 2547)

ตารางที่ 5 จำนวนนักศึกษาปอเนาะในเดือนกรกฎาคม 2547

จังหวัด	จำนวน สถาบัน/แห่ง	จำนวน โต๊ะ ครู/คน	จำนวนผู้เรียน/ คน	หมายเหตุ
ยะลา	53	53	2,744	ข้อมูลนี้เป็นข้อมูลที่สามารถได้ ใกล้เคียงเท่านั้นเพราะการจัดตั้ง จดทะเบียนปอเนาะและการ เปลี่ยนแปลงมีความเคลื่อนไหว อยู่ตลอดเวลา
ปัตตานี	150	150	8,816	
นราธิวาส	150	46	3,511	
รวม	249	249	15,071	

ตารางที่ 6 จำนวนสถาบันศึกษาปอเนาะ : ผู้เรียนและผู้สอน ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ใน
เดือนพฤศจิกายน 2549

จังหวัด	จำนวน		
	สถาบันศึกษาปอเนาะ	ผู้เรียน	ผู้สอน
ยะลา	91	5,587	393
ปัตตานี	187	11,828	620
นราธิวาส	49	4,025	210
รวม	327	22,440	1,223

หมายเหตุ ข้อมูลจากกลุ่มงานโรงเรียนนโยบายนพิเศษ ณ วันที่ 28 พฤศจิกายน 2549

5.5 แนวทางการพัฒนาสถาบันปอเนาะ

ในวันที่ 16 สิงหาคม 2547 สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 (ศูนย์ประสานงานนโยบายเฉพาะกิจ กลุ่มงานนโยบายพิเศษ สำนักงานผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 (ยะลา), 2547) จึงเชิญคณะกรรมการบริหารชมรมปอเนาะและตัวแทนปอเนาะต่าง ๆ มาร่วมกันมาสรุปแผนงานพัฒนาสถาบันศึกษาปอเนาะอีกครั้งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เป้าหมายและผลผลิต และผลที่คาดว่าจะได้รับดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้โต๊ะครูปอเนาะมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และร่วมกันจัดทำโครงการสร้างการบริหารของปอเนาะ

2. เพื่อร่วมกันกำหนดโครงสร้างการบริหารปอเนาะที่สอดคล้องกับความต้องการของโต๊ะครูปอเนาะอย่างแท้จริง

เป้าหมายและผลผลิต

1. ประชุมสัมมนา โต๊ะครูปอเนาะและผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. สามารถกำหนดโครงสร้างการบริหารปอเนาะ ทั้งโครงสร้างภายนอกและโครงสร้างภายในที่สอดคล้องกับความต้องการของโต๊ะครู

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผังโครงการการบริหารที่ยกวางขึ้น เป็นแนวกำหนดโครงสร้างการบริหารปอเนาะในโอกาสที่เหมาะสมต่อไป ส่วนบทสรุปที่ได้ร่วมกันสรุปมีดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์

ภายในปี พ.ศ. 2550 สถาบันศึกษาปอเนาะเป็นสำนักสอนศาสนาอิสลามที่มีคุณภาพ และบริหารจัดการสถาบันอย่างมีประสิทธิภาพ

พันธกิจ

1. มุ่งมั่นเป็นสถาบันทางสังคมที่เป็นทางเลือกของชุมชนในการเสริมสร้างการเรียนรู้ศาสนาและวัฒนธรรมอิสลาม
2. เร่งรัดเสริมสร้างสมาชิกในชุมชนให้มีความรู้และความประพฤติที่ดีงาม ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข รับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ

ภารกิจ

1. สอนศาสนาและอบรมจริยธรรมอิสลามแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัย โดยไม่มีข้อจำกัดในโอกาสและเงื่อนไข

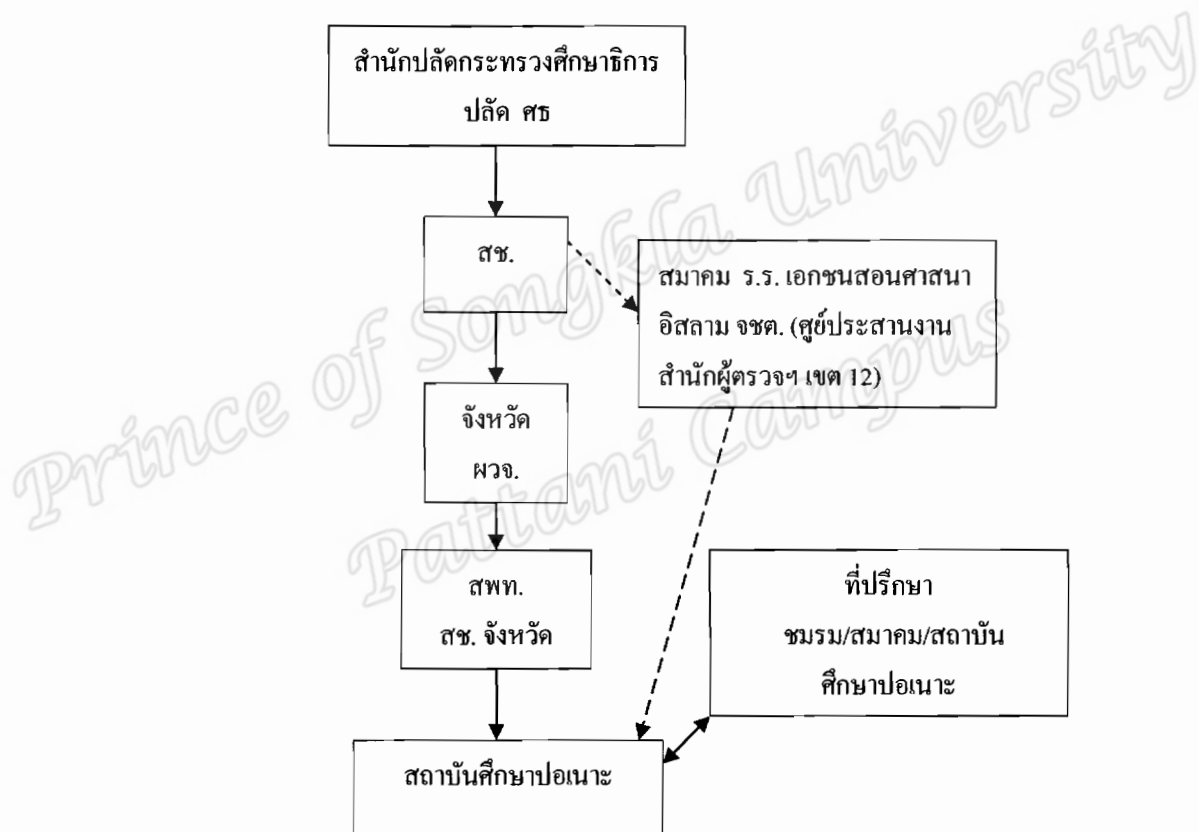
2. พัฒนาสถาบันศึกษาปอเนาะให้ก้าวหน้าอย่างมีระบบและระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจน

3. พัฒนาผู้เรียนและชุมชนให้มีความรู้คู่คุณธรรมตามหลักศาสนาอิสลามและความเจริญของสังคมในทุกๆด้าน

ยุทธศาสตร์ที่ใช้

การส่งเสริมอิสลามศึกษาเพื่อสร้างความสามานฉันท์และสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้(ศูนย์ประสานงานนโยบายเฉพาะกิจ กลุ่มงานนโยบายพิเศษ สำนักงานผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 (ยะลา), 2547)

5.6 โครงสร้างการบริหารงานสถาบันศึกษาปอเนาะ

แต่ละหน่วยงานมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ(ปลัด ศธ)

เป็นผู้รักษาการตามระเบียบ วินิจฉัย ชี้ขาดปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับการใช้ระเบียบ (ตามระเบียบข้อ 17)

2.สข. (สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน)

เป็นสำนักงานทะเบียนกลางรวบรวมข้อมูลและส่งเสริม สนับสนุนสถาบันศึกษา
ปอเนาะ กำกับดูแลนายทะเบียนจังหวัดให้ปฏิบัติตามระเบียบ (ตามระเบียบข้อ 6)

3. ผู้ว่าจังหวัดแต่ละจังหวัด

เป็นนายทะเบียนจังหวัดทำหน้าที่จดทะเบียน และส่งเสริมสนับสนุน กำกับ ดูแล
สถาบันศึกษาปอเนาะที่จดทะเบียนแล้ว(ระเบียบข้อ 6)

4.สพท.สข. จังหวัด

ทำหน้าที่ในกรณีได้รับมอบหมายจากผู้ว่าจังหวัด ให้ปฏิบัติหน้าที่เหมือนผู้ว่าจังหวัด
(ตามระเบียบข้อ 5)

5.สมาคม ร.ร. เอกชนสอนศาสนาอิสลาม จชต. (ศูนย์ประสานงานสำนักผู้ตรวจฯ
เขต 12)

รับรองความรู้โตะครูและผู้ช่วยโตะครูด้านวิชาศาสนา
ทำการฝึกอบรมภาษาไทยแก่โตะครูและผู้ช่วยโตะครูที่ไม่มีพื้นความรู้ภาษาไทย
(ตามระเบียบข้อ 8 และข้อ 11)

6.ที่ปรึกษาชมรม/สมาคม/สถาบันศึกษาปอเนาะ

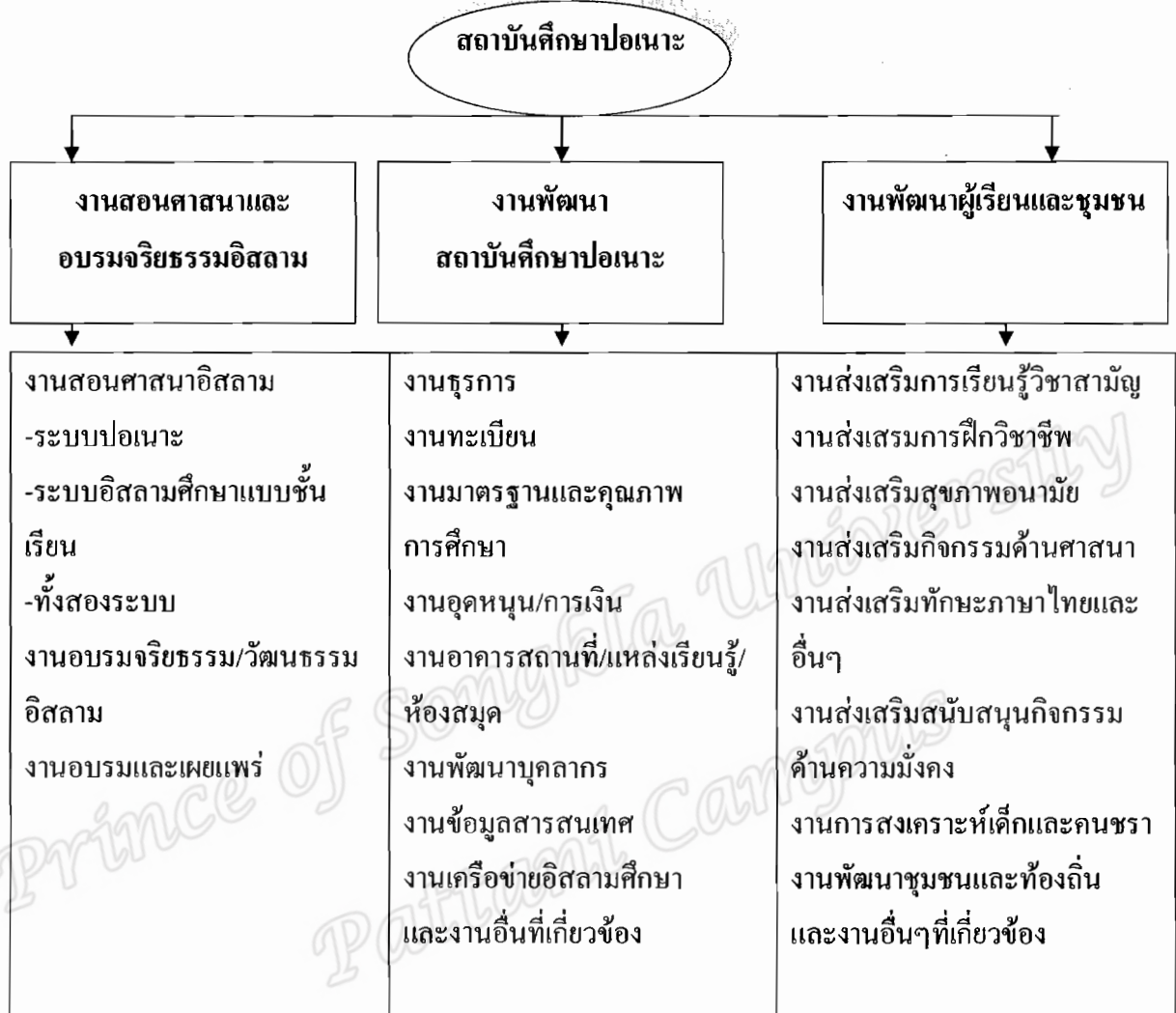
ให้คำแนะนำแก่จังหวัดหรือ สข. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดการ
เรียนการสอนและการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมอิสลาม

เสนอแนะแนวทางพัฒนา ส่งเสริมและอุดหนุนสถาบันศึกษาปอเนาะที่ยั่งยืน

7. สถาบันศึกษาปอเนาะ

เป็นสถาบันสังคมของชุมชนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในทางศาสนาและวัฒนธรรม
อิสลาม เพื่อเสริมสร้างให้สมาชิกในชุมชนมีความรู้และความประพฤติที่ดีงาม ในการดำรงชีพ
อย่างสันติสุขและมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ(ระเบียบข้อ 3)

โครงสร้างการบริหารสถาบันศึกษาปอเนาะ

ที่มา : ศูนย์ประสานงานนโยบายเฉพาะกิจ กลุ่มงานนโยบายพิเศษ สำนักงานผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 (ยะลา, 2547 : 5)

แนวทางการพัฒนาสถาบันปอเนาะ จังหวัดชายแดนภาคใต้

ได้มีกำหนดแนวทางการพัฒนาสถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการวางแผน โครงการเพื่อพัฒนาสถาบันศึกษาปอเนาะดังนี้

1. โครงการปอเนาะเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
 - การบริหารจัดการ
 - โครงสร้างการบริหาร
 - การจัดการสำนักงาน

การพัฒนานุเคราะห์

การอุดหนุน

2. โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาท้องถิ่น

การสงเคราะห์เด็กยากจน

เด็กกำพร้า

การพัฒนาท้องถิ่น

งานความมั่นคง

3. โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

โครงสร้างพื้นฐาน

อาคารสถานที่

สาธารณูปโภค

สื่อ- อุปกรณ์การเรียนการสอน

4. โครงการสงเคราะห์เด็กกำพร้า

มาตรฐานคุณภาพการศึกษา

หลักสูตรเสริม(วิชาสามัญ/วิชาชีพ)

การวัดผล

การเทียบโอนผลการเรียน

การอบรมและเผยแพร่

5.7 การช่วยเหลือจากภาครัฐต่อสถานศึกษาปอเนาะ

เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2547 กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดประชุมสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และโต๊ะครูสถาบันปอเนาะ ณ โรงแรมซี.เอส.ปัตตานี จังหวัดปัตตานี โดย นายอารีย์ วงศ์อารยะ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานในการประชุม ผู้ที่กระทรวงศึกษาธิการ เชิญเข้าร่วมประชุม ได้แก่ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้ตรวจราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประธานเครือข่ายการศึกษา ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดและอำเภอ ผู้อำนวยการและผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา ผู้บริหารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ จำนวน 400 คน และผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โต๊ะครูสถาบันปอเนาะ จำนวน 350 คน รวมทั้งสิ้น 750 คน

ซึ่งมีข้อเสนอจากการประชุม สรุปสาระได้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการต้องเร่งแก้ไขปัญหาบางประการขององค์กรหลักให้บังเกิดผลในการปฏิบัติโดยเร็ว เช่น การปรับเงินเดือนครูโรงเรียนเอกชนให้ปรับขึ้นเงินเดือนตามวุฒิ หรือเพิ่มเป็นเปอร์เซ็นต์ และปรับเป็นค่าใช้จ่ายรายหัว การลดขั้นตอนการขอใช้เงินวิทยากรสงเคราะห์ของสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน การสนับสนุนค่าเบี้ยเลี้ยงภัยครูโรงเรียนเอกชน (ขณะนี้ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4 แล้ว เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2547) การเพิ่มสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลครูโรงเรียนเอกชนและครอบครัว โดยขอให้เพิ่มค่ารักษาพยาบาลเป็นกรณีพิเศษในบางโรคที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง สำหรับครอบครัวได้เสนอกระทรวงสาธารณสุขให้เข้ากองทุนประกันสุขภาพ การพัฒนาครูและบุคลากรโรงเรียนเอกชน ให้มีความเท่าเทียมกับสถานศึกษาของรัฐ ทั้งปริมาณและคุณภาพ ส่งเสริม การเรียนการสอนภาษาไทยในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมสนับสนุนการจัดทัศนศึกษาที่ผ่านมา มีผลดีเป็นอย่างมาก แต่ควรหลีกเลี่ยงการจัดในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม (ถือศีลอด) การรักษาความปลอดภัย มีการสับเปลี่ยนหน่วยกำลังบ่อยเกินไป ทำให้ไม่มีความต่อเนื่อง มีส่วนกระทบต่อการรักษาปลอดภัยของครูและบุคลากร และการดูแลรักษาความปลอดภัยของครู ไม่ควรให้ใกล้ชิดจนเกินไป ในส่วนความปลอดภัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี หอพักของมหาวิทยาลัยมีไม่เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา ทำให้นักศึกษาต้องพักข้างนอกเกิดความไม่ปลอดภัย ด้านการปรับปรุงหลักสูตรอิสลามศึกษา ที่ประชุมเห็นพ้องกันว่า ให้สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 (ครูสัมมนาการหรือเขตการศึกษา 2 เดิม) แต่งตั้ง

คณะทำงาน ประกอบด้วย ผู้รู้ ผู้แทนจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และสถาบันศึกษา ปอเนาะ ช่วยกันดูแลหลักสูตร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและหลักสูตรสถาบันปอเนาะ โดยเฉพาะกรณีผู้เรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ให้สามารถ เทียบ โอนผลการเรียนได้ สำหรับหลักสูตรอิสลามศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มอบหมายให้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการ

การจัดงบประมาณ ต้องมีงบประมาณสำหรับการพัฒนาสถาบันศึกษาปอเนาะ และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำนวน 100 ล้านบาท (แห่งละ 250,000 บาท) ให้สถาบัน ศึกษาปอเนาะแต่ละแห่งจัดทำแผนความต้องการ ตามความจำเป็นจริงๆ และให้สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาให้คำปรึกษา ชี้แนะ สำหรับการจัดระบบบริหารจัดการในพื้นที่ 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ ให้ดำเนินการโดยให้สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 เป็นศูนย์อำนวยการ และ กำกับ ติดตาม ดูแล การจัดการศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีเอกภาพ และให้มีการ เชื่อมโยงกับผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ ให้มีการแต่งตั้งคณะทำงานใน 3 คณะ คือ คณะทำงานด้านปรับปรุงหลักสูตรอิสลามศึกษา ด้านโครงการและการพัฒนาสถาบันศึกษาปอเนาะ และด้านการพัฒนาบุคลากร รวมทั้งจัดตั้งคณะนิเทศทั้งระดับเขต จังหวัด และอำเภอ รวมถึงการ จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อรายงานข่าวจากพื้นที่ตลอด 24 ชั่วโมง และเป็น ศูนย์กลางในการติดต่อประสานงานและการส่งการของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งระบบ VCD Conference เชื่อมโยงระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 และทุก สำนักงานในเขตพื้นที่การศึกษา 3 จังหวัด ทั้งนี้ ท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ มอบนโยบายและจะมอบหมายผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการได้กำกับดูแลการศึกษาอย่าง ครบวงจร และสนับสนุนการพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ไปสู่การเป็น มหาวิทยาลัยเอกเทศ เพื่อเป็นแกนหลักของการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต่อไป(ไชยทวี อดิแพทย์, 2548)

รัฐได้ให้ความสำคัญต่อสถาบันศึกษาปอเนาะ โดยมอบให้สำนักบริหารงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาปอเนาะ โดยมอบให้สำนักบริหารงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการดูแลด้านกายภาพ วิชาการและการ พัฒนาโต๊ะครูและผู้ช่วยโต๊ะครู ด้วยเหตุดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้ออกคำสั่งที่ สป 956/2547 สั่ง ณ วันที่ 11 พฤศจิกายน 2547 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิบัติงานในการส่งเสริมและพัฒนา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและสถาบันศึกษาปอเนาะ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่ง มี ทั้งหมด 4 คณะ คือ

1. คณะกรรมการระบบโครงสร้างและพัฒนาทางกายภาพ
2. คณะกรรมการประมวลการใช้หลักสูตรในสถาบันศึกษาปอเนาะ
3. คณะกรรมการพัฒนาบุคลากร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและสถาบันศึกษาปอเนาะ
4. คณะกรรมการดำเนินการแบบบูรณาการหลักสูตรอิสลามศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการในการพัฒนาสถาบันศึกษาปอเนาะไว้ 3 ด้าน ดังที่กล่าวมาแล้ว คือ 1. ด้านกายภาพ โดยการสนับสนุนงบประมาณเพื่อปรับปรุงอาคาร จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ให้กับสถาบันศึกษาปอเนาะ 2. ด้านหลักสูตร มีการจัดทำงบประมาณการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา และการจัดการประมวลการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา ในสถาบันศึกษาปอเนาะ 3. ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยมีการเทียบโอนวุฒิทางการศึกษาให้กับโต๊ะครูที่จบการศึกษาจากต่างประเทศ และมีหลักสูตรที่เพิ่มวุฒิให้สูงขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548 : บทนำ) สำหรับรายละเอียดการช่วยเหลือในการพัฒนาสถาบันศึกษาปอเนาะจากรัฐมีดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.7.1 ด้านกายภาพ

ตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นายอารี วงศ์อารยะ ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบดูแลการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและสถาบันศึกษาปอเนาะ และหลังจากปอเนาะจดทะเบียนเรียบร้อยแล้ว ท่านได้เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สป. 956/2547 ดังนั้นคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องได้ประชุมเพื่อพิจารณางบประมาณตามสถาบันศึกษาปอเนาะที่ได้เสนอของบประมาณจากรัฐในการพัฒนาด้านต่างๆ เช่น ด้านอาคารสถานที่ อาคารเรียน ที่พักและสุขาให้ถูกต้องสุขลักษณะอนามัย โดยมีขั้นตอนการพิจารณาให้การสนับสนุนงบประมาณดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจข้อมูล โดยเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาแต่ตั้งคณะทำงานสำรวจไม่น้อยกว่า 3 คน ให้มีผู้มีความรู้ทางด้านช่างไปด้วย โดยเก็บข้อมูล 3 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถาบันศึกษาปอเนาะ ส่วนที่ 2 งบประมาณการควรต้องการในการพัฒนาสถาบันศึกษาปอเนาะ ส่วนที่ 3 งบประมาณการความต้องการในการพัฒนาสถาบันศึกษาปอเนาะ ส่วนที่ 3 ถ่ายภาพสถาบันศึกษาปอเนาะให้เห็นสภาพทั่วไป

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบและพิจารณาของคณะกรรมการ สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 ประมวลความต้องการพัฒนาทางกายภาพที่สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาส่งมาจัดระบบข้อมูลทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณา ซึ่งได้รับนโยบายการดำเนินการจาก ฯพณฯ อารีย์ วงศ์อารยะ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2547 และคณะกรรมการได้ประชุมพิจารณาระหว่างวันที่ 30 พฤศจิกายน 2547-2 ธันวาคม 2547 โดยที่คณะกรรมการยึดหลักความมีส่วนร่วมของผู้แทนไต่ศครู ครูสภาพจริง จากภาพถ่าย ซึ่งคณะกรรมการได้ถ่ายภาพไว้ทุกแห่ง สถาปนิกและวิศวกรให้ความเห็นประกอบเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่ไต่ศครูเสนอ และพิจารณาตามองค์ประกอบของปอเนาะ ซึ่งจะต้องมีที่พักผู้เรียน สถานที่เรียน สถานที่ละหมาด ห้องน้ำห้องส้วม และปอเนาะทุกแห่งจะต้องจัดทำป้ายชื่อสถาบันศึกษาปอเนาะและเสาธง

ขั้นตอนที่ 3 การเบิกจ่าย กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาเห็นชอบให้สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเป็นผู้เบิกจ่าย โดยกำหนดพิธีมอบสนับสนุนการพัฒนาสถาบันศึกษาปอเนาะแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นในวันที่ 29 ธันวาคม 2547 และสถาบันศึกษาปอเนาะและเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไข ว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามข้อ 1.3, 2.2 และ 2.3 รายละเอียดดังนี้

1.3 เพื่อส่งเสริมปอเนาะดำเนินกิจการด้านการสอนศาสนาอิสลามและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามวัฒนธรรมอิสลามและสอดคล้องกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

2.2 ปอเนาะที่คณะบุคคลจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์สาธารณะ

2.3 ปอเนาะที่มีนักเรียนมาเรียนประจำ

งบประมาณ

การสนับสนุนงบประมาณด้านพัฒนาโครงสร้างของสถาบันศึกษาปอเนาะเพื่อพัฒนาพื้นฐานด้านกายภาพนั้น รัฐได้จัดสรรงบประมาณครั้งนี้ทั้งสิ้น 55,811,700 บาท ซึ่งสามารถจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษาดังนี้

เขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1 จำนวนสถาบันศึกษาปอเนาะ	21	แห่ง
งบประมาณ	5,450,000	บาท
เขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 2 จำนวนสถาบันศึกษาปอเนาะ	12	แห่ง
งบประมาณ	3,455,000	บาท
เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 จำนวนสถาบันศึกษาปอเนาะ	44	แห่ง

งบประมาณ	11,076,000	บาท
เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 จำนวนสถาบันศึกษาปอเนาะ	95	แห่ง
งบประมาณ	24,785,000	บาท
เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 จำนวนสถาบันศึกษาปอเนาะ	22	แห่ง
งบประมาณ	5,610,700	บาท
เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 จำนวนสถาบันศึกษาปอเนาะ	21	แห่ง
งบประมาณ	5,435,000	บาท

วัตถุประสงค์

การสนับสนุนงบประมาณต่อสถาบันศึกษาปอเนาะนั้น มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

1. เพื่อให้สถาบันศึกษาปอเนาะมีอาคารสถานที่และสาธารณูปโภคที่มีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน
2. เพื่อให้สถาบันศึกษาปอเนาะมีสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน ทันสมัยเพื่อการจัดการเรียนการสอน
3. เพื่อสร้างเสริมสมานฉันท์ให้เกิดระหว่างสถาบันศึกษาปอเนาะและชุมชน และในขณะนี้ สถาบันศึกษาปอเนาะบางแห่งเมื่อได้รับงบประมาณ เช่น จัดทำซื้อป้ายสถาบันศึกษาปอเนาะ สร้างหรือปรับปรุงอาคารเรียน สร้างเสาธง สร้างส้วมและอาคารละหมาดเหล่านี้เป็นต้น ฉะนั้น หากเปรียบเทียบสถาบันศึกษาปอเนาะในอดีตกับปัจจุบันนี้ ก็จะเห็นว่าบางแห่งนั้น อาจจะพัฒนาไปในทุกด้าน แต่เอกลักษณ์ของความเป็นสถาบันศึกษาปอเนาะดั้งเดิมยังคงอยู่มิได้ เปลี่ยนแปลงแต่ประการใด (มุหำมัดรุษานี บากา, 2548)

5.7.2 ด้านวิชาการ

เมื่อปอเนาะ ได้รับการจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย (ปี พ.ศ. 2547) รัฐก็เข้ามาดูแลและพัฒนาในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านวิชาการซึ่งนับว่าเป็นประเด็นสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อจะยกระดับการจัดการเรียนการสอนของสถาบันศึกษาปอเนาะให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ หรือสามารถเทียบโอนกับการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยมีวัตถุประสงค์คือ เมื่อผู้เรียนจบการเรียนจากสถาบันศึกษาปอเนาะแล้ว จะได้รับวุฒิปัตร์เพื่อไปประกอบอาชีพ หรือศึกษาในระดับสูงขึ้น เช่นเดียวกันกับนักเรียนที่จบการเรียนจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ด้วยเหตุนี้ กระทรวงศึกษาธิการในฐานะดูแลการศึกษาทุกระดับของประเทศไทย ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนของสถาบันศึกษาปอเนาะให้เป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วโลก จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการในการประมวลการใช้หลักสูตรในสถาบันการศึกษาปอเนาะตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สป. 956/2547 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิบัติงานพิเศษในการส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและสถาบันศึกษาปอเนาะ กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ แต่ละวิชา และบัดนี้ คณะกรรมการดังกล่าวได้ดำเนินการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายเรียบร้อยแล้วในการจัดทำประมวลสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาในสถาบันศึกษาปอเนาะ

การประมวลหลักสูตรที่ได้จัดขึ้นในครั้งนี้เป็นการประมวลการเรียนการสอนที่มีอยู่ในสถาบันศึกษาปอเนาะรวบรวมเป็นหลักสูตร โดยคณะกรรมการประมวลความรู้ในสถาบันศึกษาปอเนาะ 17 คน มีนายนิเคร์ วาฮา นายกษมาคม โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นประธาน และนายอัชดุลอาซิส ยานยา ประธานชมรมสถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นรองประธานฯ มีโต๊ะครูที่ได้รับการยอมรับนับถือจากมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ร่วมเป็นกรรมการ

ส่วนองค์ประกอบที่สำคัญของการประมวลสาระการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษาในสถาบันศึกษาปอเนาะ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีดังนี้

1.ความสำคัญ ได้เขียนว่า ศาสนาอิสลามเป็นแนวทางดำเนินชีวิตที่ครอบคลุมกิจวัตรประจำวันของมนุษย์ที่นำไปสู่ความผาสุกทั้งโลกนี้และโลกหน้า โดยมีอัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นธรรมนูญ ซึ่งมุสลิมทุกคนต้องศึกษาหาความรู้เพื่อนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้องตลอดจนการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข

2.วิสัยทัศน์ ได้เขียนไว้ว่า สถาบันศึกษาปอเนาะเป็นสถานการเรียนการสอนศาสนาอิสลามตามอรรถศาสตร์ตลอดชีวิตและการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งในการศึกษาหาความรู้ศาสนาอิสลามของชุมชน

3. ภารกิจ ได้กำหนดไว้ 5 ประเด็น คือ

สอนศาสนาอิสลามและอบรมจริยธรรมอิสลามแก่เด็กและเยาวชนและประชาชน โดยไม่จำกัดโอกาสและเงื่อนไข

พัฒนาสถาบันศึกษาปอเนาะด้าน โครงสร้างพื้นฐานอย่างมีระบบ

พัฒนาบุคลากรในสถาบันศึกษาปอเนาะให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

เป็นแบบอย่างและเป็นที่พักและแหล่งเรียนรู้ของชุมชนด้านศาสนาอิสลาม

มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม

4. เป้าหมาย ได้กำหนดไว้ 4 ประเด็น คือ

เด็กและเยาวชนตลอดจนประชาชนโดยนำหลักศาสนาอิสลามไปปฏิบัติได้อย่าง ถูกต้อง

สถานศึกษาปอเนาะมีโครงสร้างพื้นฐานทางด้านกายภาพที่มีระบบสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนและชุมชน

บุคลากรในสถานศึกษาปอเนาะมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

สถาบันศึกษาปอเนาะเป็นแหล่งเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ได้กำหนดไว้ 5 ประเด็น คือ

ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตามหลักการศาสนาอิสลามอย่างถูกต้อง

ผู้เรียนมีศักยภาพในการเป็นผู้นำและแบบอย่างที่ดีในสังคม

ผู้เรียนมีความศรัทธาและตระหนักอยู่เสมอว่าอัลลอฮ์ชี้แนวทางในการดำเนินชีวิต

ผู้เรียนสามารถเผยแพร่หลักคำสอนของอัลลอฮ์ และศาสนามุฮัมมัด อย่างถูกต้อง

และเที่ยงตรง

นำคำสอนของศาสนาอิสลามมาประยุกต์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ทั้ง เรื่องส่วนตัว ครอบครัวและสังคม

การประมวลสาระการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษาในสถาบันศึกษาปอเนาะ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แบ่งออกเป็น 16 รายวิชาและความสำคัญต่อไปนี้

1. อัล-กุรอาน
2. อัล-หะดีษ (วจนะ)
3. หลักศรัทธา (เตาฮีด)
4. นิติศาสตร์อิสลาม (ฟิกฮ์)

5. จริยธรรม (อัล-อักลาฎหรือตะเศาวุฟ)
6. หลักไวยากรณ์อาหรับ (นะฮฺ)
7. วากยสัมพันธ์ (เศาะรอฟ)
8. อรรถาธิบายอัลกุรอาน (ตัฟซีร์)
9. หลักการอ่านอัลกุรอาน (ตัจญวีค)
10. หลักการอรรถาธิบายอัลกุรอาน (อุศูลตัฟซีร์)
11. หลักการวิจนะ (อุศูลหะดีษ)
12. หลักการศาสนบัญญัติ (อุศูลลุลฟิกฮ)
13. การแบ่งมรดก (พะรอเอ็ด)
14. ศาสนประวัติ (ตารีค)
15. สำนักนโฆหาร (อัล-บะลาฆะฮะฮ)
16. ตรรกวิทยา (มันติก)(กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

สำหรับความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนของแต่ละวิชามีดังนี้

1. อัล-กุรอาน

เพื่อรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการอ่านให้ถูกต้อง

เพื่อใช้ประกอบศาสนกิจ

2. หะดีษ

เพื่อรู้และเข้าใจกฎข้อบังคับและแนวปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนบีมุฮัมมัด

ศ็อลลอลลอฮู อะลัยฮิ วะสัลลัม

เพื่อนำกฎข้อบังคับและแนวปฏิบัติของศาสดามุฮัมมัด ศ็อลลอลลอฮู อะลัยฮิ

วะสัลลัม

เพื่อมีเจตคติที่ดีต่อกฎข้อบังคับและแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของนบีมุฮัมมัด

ศ็อลลอลลอฮู อะลัยฮิ วะสัลลัม

3. หลักศรัทธา (เตาฮีด)

เพื่อรู้และเข้าใจเกี่ยวกับหลักการศรัทธาตามแนวฉบับของอิสลาม

เพื่อเป็นบ่าวที่ยำเกรงต่ออัลลอฮู

4. ศาสนบัญญัติ (ฟิกฮฺ)

เพื่อรู้และเข้าใจเกี่ยวกับบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม

เพื่อให้ทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติศาสนกิจ

5. จริยธรรม (อัคลาฎ)

เพื่อรู้และเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามตามหลักการของศาสนา

อิสลาม

เพื่อให้จิตใจสงบ

เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

6. หลักไวยากรณ์ภาษาอาหรับ(นะฮฺ)

เพื่อรู้และเข้าใจเกี่ยวกับหลักไวยากรณ์ของภาษาอาหรับ

เพื่อให้เข้าใจความหมายของแต่ละคำให้ถูกต้อง

เพื่อให้ตีความหมายภาษาอาหรับ ได้ถูกต้อง

7. วากยสัมพันธ์ (เศาะรอฟ)

เพื่อรู้เข้าใจเกี่ยวกับคำในภาษาอาหรับ

เพื่อให้เข้าใจความหมายของแต่ละคำให้ถูกต้อง

เพื่อนำไปใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน

8. อรรถาธิบายอัล-กุรอาน (ตัฟซีร์)

เพื่อเข้าใจความหมายของอัลกุรอาน และหลักการอรรถาธิบายอัล-กุรอาน

เพื่อรู้เข้าใจและตระหนักถึงคุณค่า การยึดมั่นในหลักคำสอนของอัล-กุรอาน

9. หลักการอ่านอัล-กุรอาน (ตัจญฺวีด)

เพื่อเรียนรู้หลักการอ่านอัล-กุรอาน

เพื่อการอ่านอัล-กุรอาน ได้คล่องและถูกต้อง

10. หลักการอรรถาธิบายอัล-กุรอาน (อุศูลตัฟซีร์)

เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการในการตีความหมายโองการอัลกุรอานเพื่อจะได้เข้าใจ

สาระอัลกุรอานได้อย่างถูกต้อง

11. หลักการวจนะ (อุศูลหะดีษ)

เพื่อรู้และเข้าใจในการวิเคราะห์หะดีษ

เพื่อรู้และเข้าใจเกี่ยวกับบทฮาดิษและผู้รายงานอัลหะดีษ

เพื่อรู้และเข้าใจหลักการของอัลหะดีษ

เพื่อรู้และเข้าใจหลักการของอัลหะดีษและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

12. หลักการศาสนาบัญญัติ (อุศุลฟิอกฮ) เพื่อรู้และเข้าใจเกี่ยวกับหลักการศาสนาบัญญัติ เพื่อนำหลักการศาสนาบัญญัติไปตีความอัล-กุรอานและหะดีษเพื่อกำหนด บทบัญญัติ

13. การแบ่งมรดก (พะรอเอ็ด) เพื่อรู้และเข้าใจวิธีการแบ่งมรดกของผู้ที่ถึงแก่กรรม เพื่อรู้และเข้าใจเกี่ยวกับผู้มีสิทธิรับมรดก

14. ศาสนประวัติ (ตารีค) เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีต สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ

15. สำนวนโวหาร (อัล-บะลาฆะฮ) เพื่อรู้และเข้าใจวิธีการสำนวนโวหารในทางขยายความหมายในภาษาอาหรับ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจการเรียนรู้ในเนื้อหาอัล-กุรอานและฮาดิษได้อย่าง

ถูกต้อง

16. ตรรกวิทยา เพื่อรู้และเข้าใจในการสร้างเหตุและผล เพื่อการนำเสนอสร้างเหตุและผลในการหาหลักฐานการมีของอัลลอฮ (มุฮัมมัดรูยานี บท ก, 2548)

ตารางที่ 7 กีตาบหรือหนังสือสำคัญที่สถาบันศึกษาปอเนาะใช้ในการเรียนการสอนมีมากมาย เช่น

วิชา	หนังสือ
อัล-หะดีษ	มาตันอัล-ฮัรบะฮีน อัลมาวาอิซุลอุศฟุริยะฮ บุลูฎลุมรอม ยาวาฮิรุลบุกอริ มุกตาซอรุบนีอาบียารอส รียาคูซซอลิฮีน บะฮุรุลมาซีฮ์ ชุมลซาลาม
หลักศรัทธา	พะรีดาตุลพะรอฮิด คอรูชะมิน อะกิกะตุณนายนัน ซิรอฎลอามานี คักรี บุลอิกวาน
จริยธรรม	บิอนาว์รบาฆีฮาดี ฮิดายาตุลซาลิเกีน มินฮายุลอาบีดีน อัลฮิเกีน
อักขรวิธี	มัดนูลัจรูมิยะฮ ชัรฮุมุกตาซอร ชัรฮุลอัสมาวีฮ์ ชัรฮุลกัฟรอวีฮ์ อัล-บาฎตี
วากยสัมพันธ์	มัดนูลบีนาวาลอิชีฮ์ อับนิยตุลอัสมายี วัลอัฟอาล ชัรฮุบารอก
อรรถาธิบายอัลกุ	ซิรอฎลกอรี อัลอิตกนุฟีอูลุมิลกุรอาน

รอราน	
หลักการ อรรถาธิบายอัลกุ รอราน	พิยคุลคอบีร์ อัลอีดกนุฟีอูลุมิลกุรอราน
หลักการวินิจฉัย	อัตตักกรือตุสนรียะฮฺ รอฟูลฮีสตาร์ ชัรฮุสอัลฮุฎรีฮ์
หลักศาสนบัญญัติ	มัดนุวารอกอก ชัรฮุสคิมยาตี ฮาซียตุลนาฟาฮาตีอาลัส วารอกอกต

ส่วนการจัดการเรียนการสอนวิชาสามัญนั้น เนื่องจากในขณะนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้บังคับให้เยาวชนไทยจะต้องได้รับการศึกษา 9 ปี (จบม.3) หรือเทียบเท่า ฉะนั้น ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนของแต่ละอำเภอในจังหวัดจังหวัดภาคใต้ ก็ได้ทำหน้าที่ในการ ดำเนินการสอนวิชาสามัญโดยมีครูอาสาหรือครูอัตราจ้างสังกัดหน่วยงานดังกล่าวสอนตามสถาบัน ศึกษาปอเนาะในอำเภอต่างๆ ให้นักเรียนสถาบันศึกษาปอเนาะหรือ โต๊ะปาเกบภาคบังคับที่ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้

สาระการเรียนรู้ในแต่ละวิชามีดังต่อไปนี้

1. อัลกุรอราน

1. เรียนรู้ตัวอักษร สัญลักษณ์การอ่าน 2. ฝึกการอ่านให้ถูกต้อง 3. ฝึกทักษะการ อ่านให้คล่องแคล่ว 4. ฝึกทักษะและท่องจำสุเราะฮ์ที่กำหนด

2. อัล-หะดีษ โดยมีหัวข้อหลักๆ ดังต่อไปนี้

1. การทำความสะอาด
2. การละหมาด
3. การจัดการศพ (ญะนาซะฮ์)
4. การจ่ายทาน (ซะกาต)
5. การถือศีลอด (ศิยาม)
6. การประกอบพิธีหัจญ์
7. การซื้อขาย
8. การสมรส
9. อาชญากรรม

10. บทลงโทษ
11. การคืนบรรณต่อผู้จนสุดความสามารถ (ญีฮาด)
12. อาหาร
13. การสาบานและการบนบาน
14. การพิจารณา
15. คุณธรรมและจริยธรรมอิสลาม

3. หลักศรัทธา (อะกีดะฮฺ) โดยมีหัวข้อหลักๆดังต่อไปนี้

1. บทเกี่ยวกับกฎการใช้ศรัทธาศาสตร์
2. บทที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ของความเป็นจริง
3. คุณลักษณะของอัลลอฮ์และนบี
4. สรรพสิ่ง 4 ประการ
5. โลกภายนอกหน้า (อะคีเราะฮฺ)
6. มันทฎีก (การสร้างเหตุและผล)

4. ศาสนบัญญัติ (ฟิฮฺ) โดยมีหัวข้อหลัก ดังต่อไปนี้

1. บทเกี่ยวกับความสะอาดและการปฏิบัติศาสนกิจ
2. บทที่เกี่ยวกับมูอามาလာต
3. บทที่เกี่ยวกับครอบครัว
4. บทเกี่ยวกับการลงโทษการกระทำผิดทางอาญาตามหลักการศาสนาอิสลาม

5. จริยธรรม (อักลาคว) โดยมีหัวข้อหลัก ดังต่อไปนี้

1. บทเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักการศาสนาอิสลาม
2. บทเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ตามหลักการศาสนาอิสลาม
3. มารยาทการอยู่ร่วมกันในสังคม

6. อักษรวิธี (นะฮฺ) โดยมีหัวข้อหลัก ดังต่อไปนี้

1. บทเกี่ยวกับส่วนต่างๆของคำ
2. บทเกี่ยวกับประโยค
3. บทเกี่ยวกับการเปลี่ยนสัญลักษณ์สุดท้ายตามเกณฑ์

4. ประเภทของการเปลี่ยนแปลงสัญลักษณ์
5. เครื่องหมายของการเปลี่ยนแปลง
6. ความหมายของสัญลักษณ์ตายตัว
7. บทเกี่ยวกับค่านามที่ทำหน้าที่กริยา (อัลอิสมาอ์ อัลลาตีตะอัมมะลฺ มุอามะตะตัลฟีอ์)

8. บทเกี่ยวกับค่านามที่เกี่ยวข้องกับค่านามทั้ง 4 ชนิด (อັตตะวาบิอ)
9. การอ่านและแต่งกลอน (อะรูก)

7. วากยสัมพันธ์ (เศาะรอฟ) โดยมีหัวข้อหลัก ดังต่อไปนี้

1. บทที่เกี่ยวกับการผันคำ 35 ชนิด

8. อรรถาธิบายอัลกุรอาน วิชาที่ครอบคลุมซูเราะฮ์ทั้งหมดที่มีอยู่ในอัลกุรอาน

9. ตัจวีด โดยมีหัวข้อหลัก ดังต่อไปนี้

1. กฎของนูนสะกีนะฮ์และต้นวินมี 5 ประเภท
2. กฎของมีม สะกีนะฮ์ มี 3 ประการ
3. บทเกี่ยวกับบัตด์
4. ประเภทของอัคริม
5. กฎของ “รอฮ์”
6. ประเภทของการหยุด (วิกฟู)

10. หลักการอรรถาธิบายอัลกุรอาน

1. คำนิยามของอัลกุรอาน 2. โองการแรกของอัลกุรอานที่ถูกระทานลงมา 3. โองการที่สองของอัลกุรอานที่ถูกระทานลงมา 4. การแบ่งโองการโดยใช้หลักเกณฑ์ต่างๆ 5. โองการที่ประทานลงก่อนและหลังต่างๆ 6. สาเหตุของการประทานโองการ 7. วิธีการประทานโองการของอัลกุรอาน 8. ชื่อของสูรอฮ์ในอัลกุรอาน 9. การรวบรวมอัลกุรอาน 10. จำนวนสูรอฮ์และโองการของอัลกุรอาน 11. ประเภทของวิธีการอ่านอัลกุรอาน 12. มารยาทในการอ่านอัลกุรอาน 13. ประเภทของโองการอัลกุรอาน 13.1 โองการที่ชัดเจนโดยไม่ต้องตีความและโองการที่ไม่ชัดเจนต้องตีความ (อัลมุตะซาบิฮ) 13.2 คำทั่วไป และคำเฉพาะ (อัลอาม และอัลคอส)

13.3 คำที่แสดงความจริงตามสภาพที่เป็นจริง และคำที่มีความหมายเจาะจง เฉพาะตัวเฉพาะสิ่ง ฯลฯ (อัลกุฎลิกและอัลมุกอยยัด) 13.4 คำที่ให้ความหมายกว้าง และคำที่อธิบาย รายละเอียด (อัลมัจญมัด และอัลมุฟศ็อล) 13.5 โองการที่ประทานลงมาเพื่อยกเลิกโองการอื่น และ โองการที่ถูกยกเลิก (อันนาสิก และอัลมันสูค) 13.6 โองการที่แสดงความหมายของความเป็นจริง และโองการที่แสดงความหมายโดย อุปมาอุปไมย (อัลหะกิเกาะฮ์ และอัลมาญาฮ์) 14. การเริ่มต้นและการลงท้ายของซูรอฮ์ 15. ความสัมพันธ์ของแต่ละโองการ 16. ความเป็นมหัศจรรย์และการทำทายของอัลกุรอาน

11. หลักการวินิจฉัย (อุตุมุ อัลหะดีษ)

บทนำ

- คำนิยามของฮิสสุนนะฮ์ - คำนิยามของอัลหะดีษ - คำนิยามของอัลอะฮ์ร - คำนิยามของอัลเกาะบ์ร - ความหมายของหะดีษกุฎซีย์ - ความหมายของมัดนุ และสะนัค (บทหะดีษ และสายรายงาน) - การรับรายงานและการถ่ายทอดอัลหะดีษ โดยแบ่งออกเป็น 8 บทใหญ่ดังนี้

บทที่ 1 คุณลักษณะของผู้รับรายงานอัลหะดีษ

บทที่ 2 คุณลักษณะของผู้รายงาน

บทที่ 3 แนวทางการรับรายงานอัลหะดีษ

บทที่ 4 จำนวนการถ่ายทอด

บทที่ 5 ความรู้ประวัติผู้รายงาน

บทที่ 6 ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะที่ดีและไม่ดีของผู้รายงาน (อัลญุรหุ วัตตะอู

ดีล)

บทที่ 7 การแบ่งประเภทของหะดีษโดยยึดหลักจำนวนผู้รายงาน

บทที่ 8 การแบ่งประเภทของหะดีษโดยยึดการยอมรับและปฏิเสธ

12. หลักศาสนบัญญัติ

บทนำ 1. คำนิยามของหลักศาสนบัญญัติ 2. สาเหตุของการขัดแย้งในบัญญัติ

บทที่ 1 แหล่งที่มาของบทบัญญัติ ซึ่งประกอบด้วย

1. อัลกุรอาน
2. ฮิสสุนนะฮ์
3. อัลอิจญมาอ์

4. อัลกียาส
5. อัลอิสติหุसान
6. อัลมะศอลิหุ อัลมูรสะละฮุ
7. อัลอิสติศซาบ (การยึดเหตุผลว่าหุกมที่ถูกกำหนดด้วยหลักฐานนั้นยังมีผลต่อไป)

8. อัลอูรฟู (จารีตประเพณี)
9. อัลเกาลุศเศาะฮาบีฮ์ (ทัศนะของสาวกของนบี)
10. ชัรฮู มันก้อบละนา (บทบัญญัติของศาสนเราะฮ์สูลในอดีต)
11. ชัคคุชชะรออีย์ (การป้องกันก่อนที่สิ่งซึ่งไม่พึงประสงค์จะเกิดขึ้น)

บทที่ 2 บทบัญญัติของชะรีอะฮ์

บทนำ -นิยามของบทบัญญัติ -ประเภทของบทบัญญัติ

1. อัลฮุกมุล ตักลีฟีย์ (อัลหุกม)
2. อัลฮุกมุล วักอีย์
13. การแบ่งมรดก (อัลฟะรออิดุ) ซึ่งมีเนื้อหาดังต่อไปนี้
 1. บทเกี่ยวกับผู้มีสิทธิได้รับมรดก (ชาย) 10 คน
 2. บทเกี่ยวกับผู้มีสิทธิได้รับมรดก (หญิง) 7 คน
 3. บทเกี่ยวกับส่วนแบ่งมรดก 6 (ชนิด)
 4. บทเกี่ยวกับผู้ขัดขวางการรับมรดก
 5. หลักการเกี่ยวกับการแบ่งมรดก -รูกนของมรดก -เงื่อนไขของการได้รับมรดก -สาเหตุของการได้รับมรดก -การถูกตัดสิทธิจากกองมรดก

14. ศาสนประวัติ (สิเราะฮ์ตุลเราะฮ์สูล) ประกอบด้วย 9 บทใหญ่ดังนี้

1. บทเกี่ยวกับตระกูลของท่านศาสดา ที่อัลลอฮ์อูอะลัยฮิ วะสัลลัม
2. บทเกี่ยวกับประวัติของท่านศาสดา ที่อัลลอฮ์อูอะลัยฮิ วะสัลลัม
3. บทเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตก่อนได้รับการแต่งตั้งเป็นศาสดา ที่อัลลอฮ์อูอะลัยฮิ วะสัลลัม
4. การได้รับการแต่งตั้งเป็นนบี (ผู้รับโองการจากอัลลอฮ์)
5. การได้รับการแต่งตั้งเป็นเราะฮ์สูล (ศาสนทูต)

6. ศาสดามุฮัมมัด คืออัลล้ฮุลลอฮุ อะลล์ยฮิ วะซัลลัม อพยพไปยังนครมะดีนะฮุ
7. การครอบครองนครมักกะฮุ
8. การประกอบพิธีหัจญ์อ้อลา (หัจญ์วะดาอ)
9. การเสียชีวิตของท่านศาสดามุฮัมมัด

15. ส่วนนวนโวหาร

บทนำ -คำนิยามของอัลฟะศอฮะฮุ (ความคล่องแคล่วชัดเจนในการใช้ภาษา)

บทที่ 1 อิลมุอัลบะยาน (การตีความคำ ประโยคส่วนวนภาษา)

บทที่ 2 อิลมุอัลมะอานีย์ (การตีความประโยคในด้านต่าง ๆ)

บทที่ 3 อิลมุ อัลบะดีอ์

5.7.3 ด้านพัฒนาบุคลากร

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 ได้จัดทำโครงการนำผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โต๊ะครูสถาบันศึกษาปอเนาะและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ไปศึกษาดูงานด้านการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบบูรณาการ ณ ประเทศมาเลเซีย การไปทัศนศึกษาในครั้งนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และโต๊ะครูสถาบันศึกษาปอเนาะใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาดูงานมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนหรือสถาบันศึกษาปอเนาะที่ตนรับผิดชอบอยู่ให้ดีขึ้น

นอกจากนั้น รัฐบาลยังได้เปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โต๊ะครูสถาบันศึกษาปอเนาะ และบุคลากรทั้ง 2 สถาบัน ได้ศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาใน 2 โปรแกรมด้วยกัน คือ

- 1.ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
- 2.ระดับปริญญาตรี 2 ปี หลังอนุปริญญา มี 2 โปรแกรม คือ
 - โปรแกรมวิชาภาษาไทย
 - โปรแกรมวิชาสังคมศึกษา

การเปิดการเรียนการสอนดังกล่าว ได้รับความสนใจจากผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โต๊ะครูสถาบันศึกษาปอเนาะ และบุคลากรทั้ง 2 สถาบันเป็นอย่างยิ่ง แต่โต๊ะครู

สถาบันศึกษาปอเนาะและผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามบางท่าน ยังไม่ทันเข้าศึกษา ต่อในครั้งนี เพราะการดำเนินการเที่ยววุฒิที่จบจากต่างประเทศ ยังไม่แล้วเสร็จ ฉะนั้น หน่วยงานที่ รับผิดชอบจึงเห็นสมควรให้มีโครงการดังกล่าวดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อ ทั้งนี้ เพื่อให้บุคลากรสถาบัน ดังกล่าวมีความรู้กลับไปพัฒนาโรงเรียนหรือสถาบันศึกษาปอเนาะที่รับผิดชอบอยู่ในขณะนี้ให้ เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น(นุหามัศรูยานี บากา, 2548)

5.8 สรุปการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับปอเนาะในปี พ.ศ. 2547

ในปี พ.ศ.2547 รัฐบาลได้ออกกฎหมายว่าด้วยสถาบันการศึกษาปอเนาะ ทำให้ ปอเนาะที่เป็นสถานศึกษาที่ผิดกฎหมายหรือสถานศึกษาเถื่อนมาก่อนหน้านั้นพากันมาจดทะเบียนกับ ภาครัฐทำให้ปอเนาะเหล่านั้น เป็นสถาบันการศึกษาที่ถูกต้องตามกฎหมาย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น กับปอเนาะหลังจากที่ได้จดทะเบียนกับภาครัฐสามารถสรุปการเปลี่ยนแปลงได้ดังต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนชื่อจากปอเนาะเป็น “สถาบันศึกษาปอเนาะ” อย่างเป็นทางการ
หลังจากปอเนาะได้รับการจดทะเบียน เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2547 ปอเนาะก็ได้รับการ เปลี่ยนชื่อจากปอเนาะเป็น “สถาบันศึกษาปอเนาะ” ให้ถูกต้องตามระเบียบว่าด้วยสถาบันศึกษา ปอเนาะ

2. เป็นสถาบันที่ถูกกฎหมายและอยู่ภายใต้การดูแลของรัฐ
เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2547 กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบว่าด้วย สถาบันศึกษาปอเนาะ พ.ศ. 2547 เปิดโอกาสให้ปอเนาะต่างๆ จดทะเบียนขึ้นเป็นสถาบันศึกษา ปอเนาะที่ถูกต้องตามกฎหมายได้ (ศูนย์ประสานงานนโยบายเฉพาะกิจ กลุ่มงานนโยบายพิเศษ สำนักงานผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 (ยะลา), 2547) ในเดือนกรกฎาคม 2547 มี ปอเนาะมาขอจดทะเบียน 249 โรง ซึ่งหมายถึงว่าปอเนาะเหล่านั้นอยู่ภายใต้การดูแลของรัฐและเป็น สถาบันที่ถูกต้องตามกฎหมายของประเทศไทยได้อย่างสมบูรณ์

3. ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาล
รัฐบาลได้สนับสนุนทางด้านงบประมาณส่วนแรกแก่สถาบันศึกษาปอเนาะโดยมี วัตถุประสงค์จากการสนับสนุนทางการเงินดังนี้

3.1 เพื่อให้สถาบันศึกษาปอเนาะมีอาคารสถานที่และสาธารณูปโภคที่มีความ เหมาะสมเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

3.2 เพื่อให้สถาบันศึกษาปอเนาะมีสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน ทันสมัยเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

3.3 เพื่อสร้างเสริมสมานฉันท์ให้เกิดระหว่างสถาบันศึกษาปอเนาะและชุมชน และในขณะนี้ สถาบันศึกษาปอเนาะบางแห่งเมื่อได้รับงบประมาณ เช่น จัดทำซื้อป้ายสถาบันศึกษาปอเนาะ สร้างหรือปรับปรุงอาคารเรียน สร้างเสาชิงสร้างส้วมและอาคารละหมาดเหล่านี้เป็นต้น ฉะนั้น หากเปรียบเทียบสถาบันศึกษาปอเนาะในอดีตกับปัจจุบันนี้ ก็จะเห็นว่าบางแห่งนั้น อาจจะพัฒนาไปในทุกด้าน แต่เอกลักษณ์ของความเป็นสถาบันศึกษาปอเนาะดั้งเดิมยังคงอยู่มิได้ เปลี่ยนแปลงแต่ประการใด (มุหัมมัดรูยานี บากา, 2548)

4. มีการประมวลสาระการเรียนรู้

หลังจากที่ปอเนาะได้จดทะเบียนเป็นสถาบันศึกษาปอเนาะทางรัฐบาลก็ได้จัดให้มีการประมวลสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาในสถาบันศึกษาปอเนาะขึ้น ถือได้ว่าเป็นการจัดหลักสูตรการเรียนรู้อันใช้เป็นการเรียนการสอนให้อยู่ในรูปแบบ ซึ่งก่อนหน้านี้ปอเนาะได้ใช้หลักสูตรที่ไม่ได้เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่ได้อยู่ในรูปแบบเหมือนในปัจจุบัน

5. มีการพัฒนาบุคลากรของสถาบันศึกษาปอเนาะ

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 ได้จัดทำโครงการนำผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โต๊ะครูสถาบันศึกษาปอเนาะและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ไปศึกษาดูงานด้านการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบบูรณาการ ณ ประเทศมาเลเซีย การไปทัศนศึกษาในครั้งนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และโต๊ะครูสถาบันศึกษาปอเนาะใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาดูงานมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนหรือสถาบันศึกษาปอเนาะที่ตนรับผิดชอบอยู่ให้ดีขึ้น

และรัฐบาลยังได้เปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โต๊ะครูสถาบันศึกษาปอเนาะ และบุคลากรทั้ง 2 สถาบัน ได้ศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาใน 2 โปรแกรมด้วยกัน คือ

1. ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
2. ระดับปริญญาตรี 2 ปี หลังอนุปริญญา มี 2 โปรแกรม

โปรแกรมวิชาภาษาไทย

โปรแกรมวิชาสังคมศึกษา

6. มีการสอนวิชาชีพและวิชาสามัญ

กระทรวงศึกษาธิการได้เปิดโอกาสให้สถาบันศึกษาปอเนาะเปิดสอนสามัญศึกษา ซึ่งสามารถใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ของการศึกษานอกโรงเรียน(กศน.)หรือหลักสูตรขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการตามความต้องการของโต๊ะครูและผู้เรียน และวิชาชีพ เช่น การฝึกอบรมทางภาษา คอมพิวเตอร์ หรือความรู้วิชาสาขาอื่นๆ ซึ่งต้องเป็นไปตามความต้องการและเงื่อนไขข้อตกลงกับโต๊ะครู

5.9 ปัจจัยและเหตุผลที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งที่สอง

เหตุปัจจัยที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ มีดังนี้

2. ความต้องการที่มีอยู่เดิมของโต๊ะครูเจ้าของปอเนาะ

ข้อเท็จจริงปรากฏมีปอเนาะจำนวนหนึ่งที่ต้องการจดทะเบียนแต่กฎระเบียบเกี่ยวกับการจดทะเบียนไม่เอื้อสำหรับปอเนาะของพวกเขา แต่รัฐกลับมองเสมอมาว่า ปอเนาะไม่ต้องการจดทะเบียนกับภาครัฐ เมื่อทางภาครัฐได้เปลี่ยนแปลงกฎระเบียบว่าด้วยการจดทะเบียน ปอเนาะปรากฏว่า มีปอเนาะมาขอจดทะเบียนเป็นจำนวนมาก (อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต, ม.ป.ป. : 7)

1. ปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในภาคใต้

เนื่องจากเกิดเหตุการณ์ไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกิดผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชน ประกอบกับปรากฏว่ามีปอเนาะจำนวนมากยังไม่ได้จดทะเบียนให้ถูกต้อง ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่จะจดทะเบียนปอเนาะให้ถูกต้อง(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 , ม.ป.ป.)

5.10 สิ่งที่ยังคงสภาพเดิมไม่เปลี่ยนแปลง

1. ยังใช้หลักสูตรเดิมที่ปอเนาะเคยใช้สอน

สถาบันศึกษาปอเนาะยังคงใช้หลักสูตรเดิมที่เคยใช้ชุก่อนหน้าที่จะการประมวลหลักสูตรสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาในปอเนาะ และเมื่อมีการประมวลเนื้อหาสาระการเรียนรู้แล้วทางปอเนาะก็ยังใช้หนังสือและเนื้อหาสาระการเรียนรู้เดิมไม่เปลี่ยนแปลง

2.วิธีการเรียนการสอนในปอเนาะ

วิธีการเรียนการสอนก็ยังใช้วิธีการเดิมเหมือนกับที่เคยใช้มาก่อนการจดทะเบียนปอเนาะกับภาครัฐ

3.การจัดการและการบริหารงานในปอเนาะ

การบริหารจัดการในปอเนาะทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดหาหลักสูตร ทั้งหมดก็ยังขึ้นอยู่กับโต๊ะครูปอเนาะ

5.11 เหตุผลที่ยังคงสภาพเดิม

1.เพื่อรักษาอัตลักษณ์ดั้งเดิมของปอเนาะไว้

2.มีการมองว่า การศึกษาในระบบปอเนาะซึ่งเป็นระบบการศึกษาแบบดั้งเดิมสามารถถ่ายทอดเนื้อหาสาระได้ดีกว่าในระบบการศึกษาแบบใหม่

3.การศึกษาในปอเนาะมุ่งสอนและอบรมเด็กนักเรียนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ซึ่งในปัจจุบันวัฒนธรรมตะวันตกได้หลงไหลเข้ามาอย่างเชียวกราด การป้องกันเด็กนักเรียนให้รอดปลอดภัยจากวัฒนธรรมดังกล่าวในปัจจุบันไม่มีสถาบันใดสามารถทำได้ดีกว่าสถาบันปอเนาะ

4.การศึกษาในรูปแบบของปอเนาะเป็นการมุ่งสั่งสอนเพื่ออัลลอฮ์อย่างแท้จริง ไม่อิงผลประโยชน์ทางการเงินและอื่นๆ

สรุปแล้วปอเนาะมีการเปลี่ยนแปลงครั้งที่สองเมื่อปอเนาะได้จดทะเบียนกับภาครัฐเมื่อปี พ.ศ. 2547 การจดทะเบียนในครั้งนี้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงชื่อปอเนาะเป็น “สถาบันศึกษาปอเนาะ” และทำให้ปอเนาะอยู่ในสองสถานภาพ สถานภาพแรก คือ ปอเนาะได้กลายเป็นสถาบันศึกษาที่ถูกกฎหมายและอยู่ภายใต้การดูแลของรัฐ ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากภาครัฐ มีการประมวลสาระการเรียนรู้ มีการสอนวิชาชีพ และได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาบุคลากรของสถาบันศึกษาปอเนาะ สาเหตุที่ทำให้ปอเนาะได้จดทะเบียนกับภาครัฐในครั้งนี้ คือ ความต้องการที่มีอยู่เดิมของโต๊ะครูเจ้าของปอเนาะ ปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในภาคใต้ ปอเนาะในสถานภาพที่สอง สิ่งที่ยังคงสภาพเดิมไม่เปลี่ยนแปลง คือ ปอเนาะยังคงใช้ระบบการศึกษาแบบดั้งเดิมที่มีโต๊ะครูเป็นผู้บริหาร หนังสือเนื้อหาสาระการเรียนรู้ วิธีการเรียนการสอนอยู่ในรูปแบบเดิมไม่เปลี่ยนแปลง